

Phẩm 12: HIỆN THẾ GIAN

Này Thiện Hiện, ví như người phụ nữ có nhiều con, hoặc năm, hoặc mười, hai mươi, ba mươi, bốn mươi, năm mươi, hoặc trăm, hoặc ngàn... Người mẹ ấy bị bệnh, các người con mỗi người đều đi tìm thuốc chữa. Họ đều suy nghĩ: “Làm sao để bệnh của mẹ ta được thuyên giảm, mạng sống bình an, thân được sống còn, sống lâu, an lạc, không bị đau khổ. Tất cả những hạnh phúc an vui đều đến với mẹ ta. Vì sao? Vì mẹ đã sinh dưỡng chúng ta, đã chịu những nỗi gian nan, khổ sở nhất ở cuộc đời này.”

Suy nghĩ như vậy rồi, họ đua nhau tìm đủ mọi cách để tạo sự an ổn, bảo vệ cho mẹ; không để cho những việc khó chịu như: muỗi, nhặng, rắn, bọ cạp, gió mưa, người và phi nhân... xúc phạm đến. Họ ân cần gia tâm sửa sang những gì làm cho mẹ hết bệnh, sáu căn thanh tịnh, những lo khổ không còn. Họ lại đem những gì vui tươi tốt đẹp nhất để cung kính cúng dâng và nói thế này: “Tình thương của mẹ bao la, sinh dưỡng chúng ta, dạy dỗ chỉ bày tất cả sự nghiệp ở đời. Chúng ta làm sao mà không đáp đền ân mẹ?”

Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác cũng vậy, thường đem các thứ phương tiện thiện xảo, hộ niệm Bát-nhã ba-la-mật-đa. Nếu các thiện nam trụ Bồ-tát thừa, đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể biên chép, thọ trì, đọc tụng, tu tập, tư duy, giảng nói không lười mỗi, thì Như Lai cũng đem vô số phương tiện ân cần gia tâm hộ niệm để cho không bị tổn não.

Trong các thế giới mười phương hiện tại, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều thương xót, đem lợi lạc cho các hữu tình, cũng đem các phương tiện thiện xảo hộ niệm Bát-nhã ba-la-mật-đa, trước là làm cho các ác ma không thể hủy diệt, sau nữa là làm cho Bát-nhã ba-la-mật-đa được an trụ lợi lạc, đem lợi ích dài lâu cho tất cả thế gian. Đức Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác cũng vậy, đều đem các phương tiện thiện xảo hộ trì Bát-nhã ba-la-mật-đa. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, có thể chân chánh hiển bày trí Nhất thiết trí, có thể thể hiện thật tướng của các pháp thế gian. Trí Nhất thiết trí cũng từ đó sinh ra.

Thiện Hiện nên biết, tất cả chư Phật Thế Tôn thời quá khứ, vị lai và hiện tại đều nương vào Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này mà tinh tấn, tu học để chứng đắc quả vị Giác ngộ cao tột. Ta thuở xưa, cũng nương vào Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tinh tấn tu học để chứng đắc quả vị Giác ngộ cao tột. Thế nên Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, có thể chân chánh hiển bày trí Nhất thiết trí, có thể thể hiện thật tướng của các pháp thế gian.

Khi ấy, Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác? Có thể hiển bày thật tướng của các pháp thế gian?

Đức Phật bảo Thiện Hiện:

–Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, có thể sinh trí Nhất thiết trí của Như Lai và các công đức khác, cho nên nói Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, có thể hiển bày thật tướng của các pháp thế gian. Nghĩa là có thể hiển bày thật tướng năm uẩn của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng năm uẩn của thế gian?

Đức Phật bảo Thiện Hiện:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể hiển bày thật tướng của năm uẩn như sắc... của thế gian là không biến hoại. Cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp của thế gian. Vì sao? Vì sắc... năm uẩn không có tự tánh; cho nên gọi là không. Nó vô tướng, vô nguyên, không tạo, không tác, không sinh, không diệt, tức chân pháp giới, chẳng phải không... như vậy pháp có thể biến hoại. Cho nên nói Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể hiển bày thật tướng các pháp của thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương vào Bát-nhã ba-la-mật-đa, để có thể chứng biết khắp tất cả sự thi thiết khác nhau của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật tâm hành sai khác của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương vào Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình là không có tự tánh; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương vào Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình tâm không chỗ trụ; cũng như hư không, không nương tựa vào đâu; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật tâm đơn giản của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình, nên dứt, nên lìa tâm tánh không đơn giản; nên nói: Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật tâm tán loạn của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình; dùng pháp tánh làm cho tâm tánh không tán loạn; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có những tâm ô nhiễm, không thể cho hiển bày tâm tánh vô nhiễm được; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình có tâm không nhiễm ô, dùng bản tánh thanh tịnh không cho tánh nhiễm ô xen vào; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên các hữu tình đều có tâm thấp kém và không thể để tiềm ẩn tâm tánh không thấp kém được; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm cao đẹp. Và không thể đo lường tâm tánh không cao đẹp; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-

mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm hữu lậu và nếu không có tự tánh, không phân biệt được, thì không có tánh hữu lậu; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm vô lậu và nếu không có tự tánh, không cảnh giác thì không có tánh vô lậu; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có các tâm tham và nếu tánh như thật có thì không có tâm tham; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật các tâm ly tham của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình và vì tánh như thật nên chẳng lìa tâm tham; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa như thật chứng viết vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có các tâm sân và vì tánh như thật nên không có tâm sân; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm ly sân và vì tánh như thật nên chẳng phải tâm ly sân; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm si và vì tánh như thật nên chẳng có tâm si; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật các tâm ly si của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình và vì tánh như thật chẳng phải tâm ly si; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật bao nhiêu tâm nhỏ mọn của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình và nếu không đến, không đi, cũng không hệ lụy, lệ thuộc thì tâm tánh không nhỏ mọn, cho nên nói: Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật bao nhiêu tâm rộng lớn của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình và vì tự tánh bình đẳng, gọi là tánh bình đẳng; nên không có tâm tánh rộng lớn; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật bao nhiêu tâm hẹp hòi của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình và nếu không sinh phương tiện, không bị ràng buộc, hệ lụy thì tâm tánh không hẹp hòi; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có nhiều tâm quảng

đại, nó không tăng, không giảm, cũng không xa lìa; nếu đã xa lìa thì tâm tánh không quảng đại; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình có những tâm hạn lượng và nếu tự tánh không, thì chẳng có tánh hạn lượng; cho nên nói Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm vô lượng và nếu không sinh, không diệt, không thường trụ, không biến đổi; như hư không minh mông không có chỗ dừng hay nương tựa thì chẳng phải là tâm vô lượng; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm có thấy và nếu tự tánh bình đẳng, năm loại mắt không hoạt động, thì tâm không thể có thấy; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có các tâm không thấy, vì không tướng còn có thể thấy, nếu xa lìa các cảnh thì tâm thấy tất cả; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên các hữu tình tâm đều có đối đãi và vì còn hư vọng phân biệt, không tự tại nơi cảnh sở duyên nên chẳng có tâm đối đãi; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên các hữu tình có tâm không đối đãi và nếu như thật không cùng tận, cũng không sinh khởi thì tâm có đối đãi; cho nên nói Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa như thật chứng biết vô lượng, vô số, vô biên hữu tình có các tâm cao cả và nếu tánh như thật, không có sự lo âu suy nghĩ thì không có tâm cao cả; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình không có các tâm cao cả, vì nếu xa lìa những bàn luận vu vơ, một phần nhỏ tâm tánh cũng không thể đạt thì tâm có cao cả; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm bất định và nếu tánh như thật không thể sánh bằng thì chẳng có tâm bất định; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm định và nếu tánh bình đẳng như thật, bình đẳng cũng như hư không thì tâm tánh không định vậy; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình không có tâm giải thoát, vì nếu xa lìa tự tánh, coi không tánh là tánh thì chẳng có không có tâm giải thoát; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều có tâm giải thoát, là nếu xem tánh như thật chẳng phải là tâm tánh, suy tìm ba đời đều không thể đắc thì chẳng có tâm giải thoát; cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều không thể thấy tâm, vì không có tự tánh cho nên không thể thấy, vì không chân thật vượt qua căn cảnh, cho nên không biết rõ ràng; không thành tựu viên mãn thì Tuệ nhãn, Thiên nhãn còn không thể thấy tâm, huống gì là Nhục nhãn. Dùng tất cả mắt đều không thể thấy, nên gọi là chẳng thể thấy. Chẳng thể thấy này cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì không thể nói, không thể thấy tâm, cho nên nói, Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể hiển bày thật tướng các pháp thế gian.

Thế nên, này Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, có thể hiển bày thật tướng thế gian của Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình hoặc sinh ra hay mất đi.

Thiện Hiện, thế nào gọi là tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật, vô lượng, vô số, vô biên hữu tình hoặc sinh ra hay mất đi? Nghĩa là các Đức Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa; để chứng biết như thật tâm và tâm sở pháp của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình đều nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức mà sinh ra. Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình hoặc sinh ra hay mất đi.

Thiện Hiện, thế nào là tâm và tâm sở pháp của các loài hữu tình hoặc sinh ra hay mất đi đều nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức mà sinh ra? Nghĩa là tâm và tâm sở pháp của các hữu tình; hoặc có kể nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức; chấp Như Lai sau khi tịch hoặc có, hoặc không có; hoặc cũng có, hoặc cũng không có; hoặc không có, hoặc chẳng không có; cho rằng đây mới là đúng sự thật, ngoài ra đều là ngu si, hư vọng. Hoặc có kể nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức chấp ngã và thế gian hoặc thường, hoặc vô thường; hoặc cũng thường, hoặc cũng vô thường; hoặc chẳng thường, hoặc chẳng vô thường; cho rằng đây mới là đúng sự thật; ngoài ra đều là ngu si, hư vọng. Hoặc có kể nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức chấp ngã và thế gian hoặc hữu biên, hoặc vô biên; hoặc cũng hữu biên, hoặc cũng vô biên; hoặc chẳng hữu biên, hoặc chẳng vô biên; cho rằng đây mới là đúng sự thật; ngoài ra đều là ngu si, hư vọng. Hoặc có kể nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức chấp mạng tức là thân hoặc là thân khác; cho rằng đây mới là đúng sự thật, ngoài ra đều là ngu si, hư vọng.

Thế nên, này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương vào Bát-nhã ba-la-mật-đa, để chứng biết như thật tâm và tâm sở pháp của vô lượng, vô số, vô biên hữu tình, hoặc sinh ra hoặc mất đi đều nương vào sắc, thọ, tưởng, hành, thức mà sinh các tướng sai khác.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình hoặc sinh ra hay mất đi.

Thế nào, Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa chứng biết như thật vô lượng, vô số, vô biên hữu tình hoặc sinh ra hoặc mất đi. Nghĩa là các Đức Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để như thật biết sắc, thọ, tưởng, hành, thức đều như chân như, không hai, không khác.

Thiện Hiện nên biết, chân như Như Lai tức chân như của năm uẩn; chân như của năm uẩn tức chân như thế gian. Vì sao? Như Thế Tôn dạy, nương vào năm uẩn, lập tên thế gian.

Thế nên, này Thiện Hiện, chân như của năm uẩn tức chân như thế gian; chân như thế gian tức chân như quả Dự lưu; chân như quả Dự lưu tức chân như quả Nhất lai..., lần lượt cho đến chân như tất cả hạnh Đại Bồ-tát tức chân như của quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật; chân như của quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật tức chân như của tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác; chân như của tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tức là chân như của tất cả hữu tình.

Thiện Hiện nên biết, hoặc chân như của tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, hoặc chân như của tất cả hữu tình, hoặc chân như của tất cả pháp, chân như như vậy đều không rời nhau, chẳng phải một, chẳng phải khác cũng chẳng phải với một. Vì chẳng phải một, chẳng phải khác nên không cùng tận, vì không hai, cũng không hai phần, nên không thể phân biệt.

Thiện Hiện nên biết, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa, chứng đắc chân như của tất cả pháp rốt ráo; cho đến chứng đắc quả vị Giác ngộ cao tột. Do đây nên nói: Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sinh chư Phật, là mẹ của chư Phật, có thể hiển bày thật tướng thế gian của chư Phật.

Thiện Hiện nên biết, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa để như thật biết chân như của các pháp, tánh không hư vọng, tánh chẳng đổi khác. Do như thật biết tướng của chân như, cho nên gọi là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác.

Bấy giờ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, sự chứng đắc chân như của Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, là tánh không hư vọng, tánh chẳng đổi khác, cực kỳ sâu xa, khó thấy, khó biết. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, đều dùng chân như để phân tích trình bày quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật. Chân như này rất là sâu xa, rất là vi diệu, ai mà có thể tin hiểu được! Chỉ có các Đại Bồ-tát không thoái chuyển và các Đại A-la-hán hạnh nguyện viên mãn cùng các thiện nam đầy đủ chánh kiến, nghe Phật dạy chân như sâu xa này, mới có thể sinh tin hiểu được. Vậy Như Lai vì người khác mà nương vào tướng chân như đã chứng của Ngài để phân tích chỉ bày.

Đức Phật bảo Thiện Hiện:

–Đúng thế, đúng thế, đúng như lời ông nói! Vì sao? Vì chân như vô tận cho nên rất sâu xa, chỉ có Như Lai hiện Đẳng chánh giác, biết tướng chân như là vô tận sâu xa và vì các chúng Đại Bồ-tát mà khai thị giảng nói cho họ sinh tâm tin hiểu.

Khi ấy, Thiên đế Thích thống lĩnh mười ngàn Thiên tử cõi Dục, Đại phạm Thiên vương thống lĩnh hai vạn Thiên tử cõi Sắc cùng đến chỗ Phật, đánh lễ dưới chân Ngài rồi đứng qua một bên, đồng thanh bạch Phật:

–Như Lai dạy các pháp sâu xa, lấy gì làm tướng?

Đức Phật bảo các Thiên tử:

–Pháp Ta đã dạy lấy không, vô tướng, vô nguyện, không tạo tác, không sinh, không diệt, tịch diệt, Niết-bàn, pháp giới làm tướng. Vì sao? Vì pháp Phật dạy không nương tựa vào đâu. Ví như hư không, không thể biểu thị được.

Thiên tử nên biết, Như Lai đã dạy, pháp tướng sâu xa không rơi vào sắc số; cũng không rơi vào thọ, tướng, hành, thức số. Không nương nơi sắc, cũng không nương nơi thọ, tướng, hành, thức.

Thiên tử nên biết, Như Lai đã dạy pháp tướng sâu xa mà Trời, Người, A-tố-lạc... ở thế gian đều không thể an lập, cũng không thể hoại diệt. Vì sao? Vì Trời, Người, A-tố-lạc... ở thế gian đều là hình tướng; những gì là hữu tướng đối với tướng, vô tướng thì không thể an lập, cũng không thể hoại diệt.

Thiên tử nên biết, Như Lai đã thuyết đối với pháp tướng sâu xa, thì không thể dùng tay xây dựng hay phá hoại; cũng không thể dùng các pháp khác để an lập hay phá hoại.

Thiên tử nên biết, giả sử có người hỏi: “Ai lập hư không và ai có thể phá hoại hư không?” Người hỏi như vậy là hỏi có đúng không?

Các Thiên tử thưa:

–Bạch Thế Tôn, người đó hỏi như vậy là không đúng. Vì sao? Vì hư không không hình thể, không tướng, vô vi, nên không thể an lập hay phá hoại được.

Đức Phật bảo các Thiên tử:

–Đúng thế, đúng thế, đúng như lời các ông nói. Thiên tử nên biết, pháp tướng sâu xa Ta đã giảng nói cũng lại như vậy; không thể an lập, không thể phá hoại. Có Phật hay không có Phật thì vạn pháp của pháp giới cũng như vậy. Đối với pháp tướng này, Đức Phật biết rõ như thật, cho nên gọi là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác.

Các Thiên tử bạch Phật:

–Đức Như Lai đã biết các tướng như vậy rất là sâu xa, khó thấy, khó biết. Đức Như Lai hiện tướng biết như vậy, cho nên đối với tất cả pháp chuyển trí vô ngại. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trụ tướng như vậy, để phân tích, chỉ bày Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa và vì các hữu tình, tập hợp các pháp tướng, tìm cách khai thị, làm cho họ đắc trí vô ngại nơi Bát-nhã ba-la-mật-đa. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là chỗ của các Đức Như Lai thường thực hành. Vì là chỗ thực hành của các Đức Như Lai cho nên chứng đắc quả vị Giác ngộ cao tốt và phân tích chỉ bày cho các hữu tình.

Đức Phật bảo các Thiên tử:

–Đúng thế, đúng thế, đúng như lời ông nói! Thiên tử nên biết, Như Lai biết như thật tất cả pháp tướng đều là vô tướng. Vì nguyên nhân này mà Ta nói, chư Phật đắc trí vô ngại, không ai sánh được.

Khi ấy, Đức Phật bảo Cụ thọ Thiện Hiện:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa là mẹ của chư Phật, có thể hiển bày thật tướng các pháp của thế gian. Thế nên Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nương pháp mà an trụ, cung kính cúng dường, tôn trọng ngợi khen, bảo vệ hộ trì, nương tựa vào pháp. Pháp đó tức Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều y chỉ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, cung kính cúng dường, tôn trọng ngợi khen, bảo vệ hộ trì. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sinh chư Phật, có thể cùng chư Phật làm chỗ y chỉ, có thể hiển bày thật tướng các pháp của thế gian.

Thiện Hiện nên biết, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác là người biết ân và là

người đền ân. Nếu có người hỏi: “Ai là người biết ân và đền ân?”, nên trả lời thẳng rằng: “Đức Phật là người biết ân và đền ân. Vì sao? Vì trong tất cả thế gian sự biết ân và đền ân không ai hơn Phật.”

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Thế nào là sự biết ân và đền ân của Đức Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác?

Đức Phật bảo Thiện Hiện:

–Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác cỡi xe như thật cỡi, đi như thật trên con đường để đến quả vị Giác ngộ cao tột. Đạt giác ngộ rồi, dù ở đâu, lúc nào cũng cung kính cúng dường, tôn trọng, ngợi khen, bảo vệ, thọ trì xe ấy, đường ấy, chưa từng bỏ phế. Xe ấy, đường ấy nên biết tức là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, gọi là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác biết ân và đền ân.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa để biết tất cả pháp thật không có tác dụng, vì kẻ tạo tác không sở hữu vậy. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa mà biết tất cả pháp không có sự thành tựu, vì các hình dáng và thể chất là chẳng thể nắm bắt được.

Thiện Hiện nên biết, vì chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác biết nương Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này, để biết tất cả pháp đều không có tác dụng, không có sự thành tựu. Tất cả mọi lúc mọi nơi đều cung kính cúng dường, tôn trọng ngợi khen, bảo vệ hộ trì, chưa từng gián đoạn, cho nên gọi là chân thật biết ân và đền ân.

Này Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, mà biết tất cả pháp chuyển không tác, không thành, không sinh và có thể biết nguyên nhân không chuyển này. Vì thế nên biết, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, cũng có thể hiển bày tướng như thật của thế gian.

Thiện Hiện lại bạch Phật:

–Đức Như Lai thường dạy, tất cả pháp, tánh không sinh, không khởi, không tri, không kiến. Như vậy làm sao có thể nói Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa và có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, cũng có thể hiển bày tướng như thật của thế gian?

Đức Phật bảo Thiện Hiện:

–Lành thay, lành thay! Ông có thể hỏi Đức Như Lai nghĩa lý sâu xa như vậy. Đúng thế, đúng thế, như lời ông nói! Tất cả pháp; tánh không sinh, không khởi, không tri, không kiến, nương vào thế tục để nói Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, cũng có thể hiển bày tướng như thật của thế gian.

Thế nào Thiện Hiện, tất cả pháp, tánh không sinh, không khởi, không tri, không kiến. Vì tất cả pháp là không, nên không sở hữu, không chỗ nương tựa và không có sự lệ thuộc. Do nguyên nhân này nên không sinh, không khởi, không tri, không kiến.

Thiện Hiện nên biết, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa mặc dầu có thể sinh Đức Phật và hiển bày tướng thế gian nhưng không có sự sinh, cũng không có sự hiển bày.

Thiện Hiện nên biết, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì không thấy sắc cho nên gọi là hiển bày sắc tướng; không thấy thọ, tưởng, hành, thức nên gọi là hiển bày tướng thọ, tưởng, hành, thức. Do nghĩa này, nên Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể hiển bày thật tướng các pháp của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa không thấy sắc cho nên gọi là

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

hiển bày tướng sắc; không thấy thọ, tưởng, hành, thức cho nên gọi là hiển bày tướng thọ, tưởng, hành, thức?

Đức Phật bảo Thiện Hiện:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa do không duyên sắc mà sinh nơi thức. Bởi vì không thấy sắc cho nên gọi là biểu hiện tướng sắc. Không duyên thọ, tưởng, hành, thức mà sinh nơi thức. Bởi vì không thấy thọ, tưởng, hành, thức cho nên gọi là biểu hiện tướng thọ, tưởng, hành, thức. Do nghĩa này nên Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể hiển bày thật tướng của các pháp thế gian.

Này Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể hiển bày pháp không ở thế gian của Đức Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác. Thế gian xa lìa, thế gian thanh tịnh, thế gian vắng lặng; cho nên nói có thể hiển bày thật tướng thế gian. Vì sao? Vì không, xa lìa, thanh tịnh, vắng lặng là các tướng như thật của thế gian.

M